

נצח ישראל- פרק י"ז / מקורות נוספים

1. עין אי"ה (ברכות א', עמ' 12)

א"ר יוחנן: מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי? מפני שיש בה מפלה לשוניהן של ישראל, שנאמר נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל כו'. הנה ביארנו שענין אשרי, המכופל בקדושת אלפא ביתא ובפסוק פותח את ידיך, המורה על עוצם השלמות של השגת כל האורות השכליות המושפעות, והרחקת כל הטרדות המפריעות מהשגת התכלית. והנה באמת עוצם זה התכלית אינו בנמצא כלל כעת בזמן הגלות, רק הוא מזומן לעוה"ב, על כן האומר- מובטח שהוא בן עוה"ב, שאין מקום בעוה"ז לקבלת זה השלמות. והנה, כבר ביאר החסיד רמ"ח לוצאטו ז"ל, בספרו "אדיר במרום", בענין מה שקץ גלותינו זה הוא סתום וחתום, וכדאמרו חז"ל ליבא לפומא לא גלי, דהיינו שבעצם כח הגלות- אין בו כח הגאולה כלל, וזהו מקושיה של הגלות עצמה, עד שהגאולה שלו הוא רק מצד כח אחר, נשגב ממנו, ולא בעצם כח הגלות. וזהו מש"כ נפלה ולא תוסיף קום, פירוש: הנפילה היא נפילה כזאת, שמצדה היא בלי קימה ח"ו, רק שתבוא קימה מכח עליון שאינו בכח הנפילה כלל. ע"כ רמז, כי בעוה"ז אין מקום כלל לזה השלמות מצד הנפילה, כי אם מצד כח אחר. על כן, אשרי, שיש בו ההכנה של השלמות העתיד, לא נאמר בו נו"ן, להורות שמצד הנפילה אי אפשר שתושג השלמות הנרצה מצד "אשרי", כי אם מצד כח נשגב עליון, שהוא כח הגאולה הבא ממקום אחר.

2. שם (שבת א', עמ' 41)

שלח להם: כך אמר אבא, ק"פ שנה עד שלא חרב הבית- פשטה מלכות אדום על ישראל. בכלל היה מצב ישראל, בימי בית שני ביחוד, מכוון בתור הכנה ואיזור כח לימי הגלות הגדולה והארוכה. שלהכין כוחות רוחניים באופן המספיק לגלות נוראה ומרה כמוה, צריך הכנה רבה ועצומה, וצריך גם כן שבימי ההכנה יהיה כח האומה שלם, למען תוכל להשתמש בכוחותיה הגדולים להכין חיל לימי הרעה הנראים. אמנם כשהאומה בשלותה הגמורה- אי אפשר שיכנס יפה הרושם אפילו בלב הגדולים לדאוג להכין הכנות לימי גלות וחורבן. על כן מאת ד' היתה זאת, כי במשך זמן גדול עד שלא חרב הבית, שהיתה האומה מחומשת בכל כוחותיה הגשמיים והרוחניים- פשטה המלכות על ישראל. וכבר היה צפוי לכל יודעי בינה, במושג חושי, שמעמדם איננו כי אם מעמד עראי, שעומד להרס וגלות. על כן בעוד מועד, בעוד הקדושה השלמה עמהם, בעוד המקדש קיים והמרכז הרוחני על מכונן, לבצר המעמד הרוחני באופן המספיק לדרך הארוכה והאפלה של הגלות החל הזה.

3. שם (שבת ב', עמ' 70)

במתניתא תנא, אותו היום שהכניס ירבעם שני עגלי זהב, אחד בבית אל ואחד בדן, נבנה צריף אחד, וזהו איטליא של יון. הדיעות וההרגשות, כשהן מתקלקלות ונכנסים בהן סימני ערבוביא וריקבון, פועלות הן בראשיתן על הקלקול המרכזי. הדעת והרגש הרוחני בקדושתו העליונה, שהוא עז החיים למרכז האומה, מתעמעם ומתשטשט, ועל כן יש בו אחר כך תפיסת יד לזרים, שהם משפיעים עליו, ומושפעים ממנו, לגרום לו חולי ומדווה. אמנם כל זמן שלא יצא אל הפועל הקלקול העיוני, להתפשט בפועל בהשפעת המרכז על הסביבה והקווים היוצאים, עוד לא בושלה הרעה במעשה, ואין כח תקומה לשטן מעשי להיות עומד ומתגבר. כח הקלקול המעשי של הזריות יצא אל הפועל ע"י קלקולו של ירבעם, כח קלקול שלא הצטמצם במרכז, לא רק בפנימיות הארץ והלב העיוני לבדו, כי אם דאג להפשיט את הרע ואלוהי הניכר בכל הארץ, מקצה עד קצה, מבית אל עד דן, פה נקבע קלקול נמרץ מעשי ומתפשט, שלעומתו צריך כח ניגוד כדי למרק חטא ועוון, כדי לפוצץ את הכח שהוא אמנם נישא ונעלה במקורו, כוחן של ישראל, אבל הורד עד עפר על ידי עירוב הסיגים הרבים מצלמי בלהות ותועבות הגויים. על כן הוכנה אז רומי, לא רק הכרך שלה, לא רק הכח המרכזי, כי אם ההכשר להתפשט, למצוא עז ומשגב מדיני וכח רודה ואדיר, השם ידו במרחבים רבים. זאת היא איטלייא של יון, העומדת בראשיתה על יד רומי לבצע את זממיה, ולהיות לרועץ לישראל לדכאם עד עפר, על ידי אותו הכח עצמו שלקחו מאתו, מיסוד תורתו, מהתגלות אור ד' עליו בראשית הוייתו, ע"י ימין ד' רוממה במתן תורה ויציאת מצרים וכל יד ד' החזקה אשר נגלתה על עמו, דווקא מאותו העז נלקחו להם קרניים לרעוץ את יעקב, בהפכם לנגע את העונג, ולדווה את ההוד. זה הצריך החלש בעצמו הוא איטלייא של יון, כי זה הכח הרע שבא בפעל ע"י ירבעם, הוא עצמו די והותר הוא, שעל ידו יתכונן כח משחית לחבל, שיעצם כח לבלע ולמגר כסא ממלכה...ואע"פ שאין לו קבע, ואיננו מיוסד כלל על יסוד שאפשר להתקיים, מכל מקום, לעומת קלקול עבודה זרה- יש לו כח לעמוד ולהיגדל בעז עצמי. זהו איטלייא של יון, עד אשר מהרה ישיב ד' גאון יעקב כגאון ישראל, ואור אמת ליעקב יזרח, ונסו הצללים הקטנים עם הגדולים, מאור חדש אשר על ציון, ו"יגדל ד' מעל לגבול ישראל", "ונחל ד' את יהודה חלקו על אדמת הקודש ובחר עוד בירושלים. הס כל בשר מפני ד' כי נעור ממעון קדשו", "וד' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ"